

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos Seimo
Audito komitetui

Nr.
Į 2022-04-14 Nr. S-2022-1515

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministerijai

DĖL INFORMACIJOS PATEIKIMO

Atsakydami į Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto 2022 m. gegužės 11 d. posėdžio sprendimo Nr. 141-S-3 4 punkte pateiktą pasiūlymą („atsižvelgiant į tai, kad nepriėmus/nepateikus atitinkamų teisės aktų pakeitimų 2020 m. pabaigoje nebuvo sukurtas žmogiškųjų išteklių epidemiologinės krizės metu rezervas, kurį planuota sudaryti iš duomenų analitikų, epidemiologų, kitų sričių medikų, mokslo, nevyriausybinų organizacijų, profesinių sąjungų, verslo atstovų, savanorių, valstybės tarnybos specialistų, manant, kad tokio rezervo poreikis, gali būti aktualus ne tik epidemiologinės, bet ir kitų ekstremaliųjų situacijų metu, siūlyti Vidaus reikalų ministerijai, kartu su Sveikatos apsaugos ministerija apsvarstyti galimybę suformuoti žmogiškųjų išteklių rezervą bei priemones šio rezervo administravimui“), teikiame aktualią informaciją.

Informuojame, kad 2020 m. buvo siekiama sukurti žmogiškųjų išteklių rezervą, įgyvendinant COVID-19 valdymo strategijos įgyvendinimo priemonių planą, kuriam buvo pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. birželio 20 d. pasitarime. Buvo tikimasi sukurti žmogiškųjų išteklių rezervą, galintį teikti ekspertinę pagalbą Vyriausybei, Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijai, valstybės ekstremaliosios situacijos operacijų vadovui, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui, ministerijų ir kitų valstybės institucijų ir įstaigų ekstremaliųjų situacijų operacijų centrams, atsakingosioms ir remiančiosioms institucijoms užkardant ar likviduojant valstybės lygio ekstremaliąsias situacijas. Žmogiškųjų išteklių rezervą buvo planuojama sudaryti iš viešojo, privataus, nevyriausybinių sektoriaus, mokslo ir studijų institucijų atstovų, tačiau žmogiškųjų išteklių rezervo kūrimo metu iškilo įvairių teisinių ir tokio rezervo veiklos organizavimo ir administravimo klausimų, susijusių su asmenų skyrimu į rezervą, jų pasitelkimu, darbo apskaita, pavaldumu, apmokėjimu už jų darbą, socialinėmis garantijomis ir kt. Tam būtų reikėję išsamaus ir sudėtingo teisinio (tiek įstatymuose nustatyto, tiek poįstatyminio) reguliavimo, o vėliau didelių tiek žmogiškųjų, tiek finansinių išteklių centralizuotai sistemai administruoti. Žmogiškųjų išteklių rezervas tikslo prasme taip pat dubliavosi

su Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatyme (CSI) reglamentuotais būtinų užduočių atlikimo bei savanorių ir nevyriausybinių organizacijų (NVO) pasitelkimo institutais.

Atkreiptinas dėmesys, kad asmenų įtraukimas į žmogiškųjų išteklių rezervą būtų vykdomas tik trūkstant atitinkamas kompetencijas turinčių ekspertų ir įvertinus valstybės ir savivaldybių institucijų galimus konkrečius poreikius konkrečios ekstremaliosios situacijos metu. Tokia veikla iš esmės yra priskirtina išankstiniam pasirengimui ekstremaliosioms situacijoms ir turi būti individualiai planuojama nustatyta tvarka. Itin svarbu, kad pasirengimas reaguoti į grėsmes taptų iš anksto planuojamais veiksmais, numatant ir kaupiant reikalingus išteklius, todėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje suplanuota pertvarkyti krizių valdymo ir civilinės saugos sistemas, kad valstybės pasirengimas krizėms ir ekstremaliosioms situacijoms ar kitoms galimoms nelaimėms būtų efektyvesnis. Vykdamas minėtą Vyriausybės programą, buvo parengtas Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo projektas (KVCSI), kurį Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2022 m. birželio 15 d. nutarimu Nr. 624 pateikė Lietuvos Respublikos Seimui.

Pažymėtina, kad, siekiant sustiprinti valstybės pasirengimą krizėms ir ekstremaliosioms situacijoms, KVCSI reglamentuoti žymiai efektyvesni, paprasčiau ir greičiau organizuojami ir administruojami reikalingų žmogiškųjų išteklių planavimo ir pasitelkimo mechanizmai. Atsižvelgiant į realius poreikius, išskirtini du esminiai, KVCSI reglamentuoti ir su reikalingų išteklių pritraukimu susiję savanoriškumo principu grįstas sutartinis ir būtinų užduočių mechanizmai. Savanoriškumo principu grįstas sutartinis mechanizmas reglamentuotas KVCSI 17 straipsnyje – NVO ir savanorių pajėgos galės būti pasitelkiamos gresiant ar susidarius krizei ar ekstremaliajai situacijai, padėti vykdyti funkcijas, susijusias su krizių ir ekstremaliųjų situacijų prevencija, valdymu ir jų padarinių šalinimu. NVO ir savanorių pajėgos galės būti pasitelkiamos 2 būdais: 1) pagal iš anksto su krizių valdymo ir civilinės saugos sistemos subjektais sudarytas pagalbos sutartis; 2) operacijos vadovo ar už krizės valdymą atsakingos institucijos sprendimu (nesant minėtų išankstinių sutarčių, ekstremaliosios situacijos ir (ar) krizės metu).

NVO ir savanorių pajėgų pasitelkimas ir dalyvavimas KVCSI nurodytais atvejais turės būti numatomas valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų rengiamuose ekstremaliųjų situacijų arba krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planuose.

Atitinkamai tarp aktyvių NVO ar savanorių neatsiradus krizių valdymo ir civilinės saugos sistemos subjektams reikalingų atitinkamas kompetencijas turinčių žmogiškųjų išteklių, KVCSI 31 straipsnio 7 dalyje reglamentuota galimybė bendradarbiavimo sutartyse nustatytais sąlygomis ir tvarka pasitelkti mokslo ir studijų institucijų atstovus, kitus reikalingas kompetencijas turinčius asmenis, padėti krizių valdymo ir civilinės saugos sistemos subjektams vykdyti funkcijas, susijusias su krizių, ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų prevencija, valdymu ir jų padarinių šalinimu. Paminėtos nuostatos sudaro galimybes ir kartu prievolę valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms įstaigoms ir ūkio subjektams pasirengimo ekstremaliosioms situacijoms metu numatyti, suplanuoti ir sutartiniu pagrindu pasitelkti reikalingus žmogiškuosius išteklius. Taip pat, siekiant tinkamai įgyvendinti valstybės pasirengimo krizėms ir ekstremaliosioms situacijoms veiklos koordinavimui ir paramai steigiamo Nacionalinio krizių valdymo centro (NKVC) uždavinius ir funkcijas, KVCSI 31 straipsnyje siūloma nustatyti, kad NKVC nustatytoms funkcijoms atlikti turi teisę laikinai (bet ne ilgiau kaip vienu metų laikotarpiui) pasitelkti atitinkamas kompetencijas turinčius valstybės institucijų ar įstaigų valstybės tarnautojus ir (ar) darbuotojus, profesinės karo tarnybos karius ir žvalgybos pareigūnus. Siūloma nustatyti tokį mechanizmą, pagal kurį pasitelkti valstybės tarnautojai ir (ar) darbuotojai, profesinės karo tarnybos kariai, žvalgybos pareigūnai pasitelkimo laikotarpiu bus pavaldūs ir atskaitingi NKVC vadovui arba jo įgaliotam asmeniui ir pagal kompetenciją atliks jų

pavestas užduotis, tačiau nustatytą darbo užmokestį pasitelktiems valstybės tarnautojams ir (ar) darbuotojams, profesinės karo tarnybos kariams, žvalgybos pareigūnams mokėsi ir kitas socialines garantijas užtikrins valstybės institucija ar įstaiga, iš kurios jie bus pasitelkiami.

Esant situacijų, kai atitinkamas kompetencijas turinčių ekspertų poreikis nebūtų iš anksto numatytas ir suplanuotas ir toks poreikis iškiltų ekstremaliosios situacijos metu, taip pat nebūtų atitinkamas kompetencijas turinčių ekspertų, pasirengusių savanoriškai atlikti ekstremaliajai situacijai likviduoti ir jos padariniams šalinti reikalingas užduotis, KVCSI 2 straipsnio 1 dalyje, 40 straipsnyje reglamentuotas gyventojų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų pasitelkimo būtinoms užduotims atlikti institutas. Pastarajame straipsnyje išsamiai reglamentuojami būtinoms užduotims atlikti reikalingų žmogiškųjų išteklių, kitų įstaigų ir ūkio subjektų pasitelkimo pagrindai, sąlygos ir tvarka.

Vidaus reikalų ministerijos nuomone, nurodytas KVCSI teisinis reguliavimas ir jam įgyvendinti priimti poįstatyminiai teisės aktai sudarys pakankamas prielaidas numatyti, suplanuoti ir sutartiniu pagrindu pasitelkti reikalingus papildomus žmogiškuosius išteklius, kurių valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms įstaigoms ir ūkio subjektams prireiktų krizių ir ekstremaliųjų situacijų metu.

Vidaus reikalų ministrė

Agnė Bilotaitė